

3.23 Қауіпті өндірістік фактор: Қызметкерге әсер етуі еңбекке қабілеттілігінен уақытша немесе тұрақты айрылуға (өндірістік жарақатқа немесе кәсіптік ауруға) немесе өлімге әкеп соқтыруы мүмкін өндірістік фактор.

3.24 Өндірістік жабдық: Машиналар, тетіктер, құрылғылар, аппараттар, аспаптар және жұмысқа, өндіріске қажетті өзге де техникалық құралдар.

3.25 Өндірістік жарақат: Қызметкер еңбек міндеттерін орындау кезінде алған, оның еңбекке қабілеттілігін жоюға әкеп соққан, денсаулығының зақымдануы.

3.26 Өндірістік объектілерді еңбек жағдайлары бойынша аттестаттау: Өндірістік объектілерді, цехтарды, учаскелерді, жұмыс орындарын оларда орындалатын жұмыстар қауіпсіздігінің жай-күйін, зияндылығын, ауырлығын, қауырттығын, еңбек гигиенасын айқындау және өндірістік орта жағдайларының еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау нормативтеріне сәйкестігін айқындау мақсатында бағалау жөніндегі қызмет.

3.27 Өндірістік санитария: Зиянды өндірістік факторлардың қызметкерлерге әсерін болғызбайтын немесе азайтатын санитарлық-гигиеналық, ұйымдастыру іс-шаралары мен техникалық құралдар жүйесі.

3.28 Құрылысты ұйымдастыру жобасы (ҚҰЖ): Құрылыстың жалпы ұзақтығы мен аралық мерзімдерін, қаражаттар мен құрылыс-монтаж жұмыстарының көлемін бөлуді, материалдық-техникалық, еңбек қорлары мен оларды жабу көздерін, құрылыстық-монтаждық жұмыстарды орындаудың негізгі әдістерін анықтайтын жобалық құжаттаманың құрамды бөлігі.

3.29 Жұмыстарды өндіру жобасы (ЖӨЖ): Құрылыстық-монтаждық жұмыстардың қорларымен қамтамасыз етудің технологияларын, орындау уақыты мен тәртібін анықтайтын жоба.

4 МАҚСАТТАР МЕН ФУНКЦИОНАЛДЫ ТАЛАПТАР

4.1 Нормативтік талаптардың мақсаттары

Осы құрылыс нормаларының нормативтік талаптарының мақсаттарына еңбек қауіпсіздігінің жағдайын жақсартуға, қауіпсіз технология мен техниканы ендіруге, еңбекті қорғауда жұмысшыларды жеке және ұжымдық қорғауды қолдануға қатысты өндірістік қызмет жүйелерін құру мен жүзеге асыру жатады.

4.2 Функционалды талаптар

4.2.1 Құрылыстағы еңбекті қорғау мен еңбек қауіпсіздік техникасы еңбекшілердің денсаулығын өндірістік зияндар мен жазатайым жағдайлардан қорғау және еңбек пен жұмыс сапасының өндірістілігін көтеруге әсер етуші айтарлықтай жағымды жағдайларды қамтамасыз ету мақсатындағы өзара байланысқан заңнамалық, әлеуметтік-экономикалық, техникалық, гигиеналық және ұйымдастырушылық шаралардың жүйесі болып табылады.

4.2.2 Еңбекті қорғау қауіпсіздік техникасының еңбек заңнамасынаның, санитарлық-гигиеналық шаралардың, өртке қауіпсіздіктің, сондай-ақ еңбекті қорғау бойынша нормалар мен ережелердің талаптарын орындауды қадағалау мен бақылау сұрақтарынан тұрады.

4.2.3 Жұмысшылардың еңбек жағдайы мен ахуалы жиі өзгертін және жұмыс өндірісін бірнеше ұйым жүргізетін құрылыс-монтаж жұмыстары кезіндегі қауіпсіздік

техникасы ережелерін сақтау үшін жобалық шешімдердің жоғарғы сапасы, ЖЖЖ бөлшектік өңдемесі, сонымен қатар технологиялық карталардың егжей-тегжейлі өңделгені талап етіледі.

4.2.4 Қолданылатын материалдардың, бұйымдардың, конструкциялар мен құрылыс машиналары мен механизмдерінің жоғары сапасын, тиімді дыбыстық немесе жарықтық сигнализацияны қамтамасыз ету қажет. Құрылыста пайдаланылатын инвентарлық құрылғылар мен монтаждық жабдықтар қауіпсіздік техникасының барлық талаптарына жауап берулері керек.

4.2.5 Қолданыстағы нормалар мен ережелерге сәйкес құрылыс әкімшілігі бекітілген мерзімде жұмысшылар мен қауіпсіздік техникасы саласындағы техникалық қызметкерлерге нұсқаулық жүргізуді, білімдерін зерттеу мен тексеруді ұйымдастыруы керек, ол міндетті түрдегі құжаттық ресімдеу арқылы жүзеге асырылады.

4.2.6 Еңбек қауіпсіздігі бойынша қосымша талаптар қойылатын құрылыс-монтаждау жұмыстарын орындауға 18-ден жас емес, кәсіби дағдылар иеленген, медициналық тексеруден, сондай-ақ осы жұмыстардың қауіпсіз әдістері мен тәсілдеріне оқытудан өткен, тиісті куәлік алған тұлғалар жіберіледі. Оқытудан өтпегенше осындай тұлғалар өз бетімен жұмыс істеуге жіберілмейді.

4.2.7 Құрылысқа қайта жіберілген жұмысшылар қауіпсіздік техникасы бойынша кіріс (жалпы) нұсқаулығын және тікелей жұмыс орнында қауіпсіздік техникасы бойынша нұсқаулықты өткеннен кейін ғана жұмыс орындарына жіберіледі.

4.2.8 Аса қауіпті және зиян өндірістердегі, соның ішінде конструкцияларды биіктікке монтаждау, отқа төзімді, қышқылға төзімді және оқшаулағыш жұмыстарға, радиобелсенді заттар қолданылатын процестерге ж.с.с. жұмысшылар тиісті оқудан және сол бойынша емтихан тапсырғаннан кейін ғана жіберіледі.

4.2.9 Қауіпті және зиянды жағдайда жұмыс істеушілерге жазатайым жағдайлардың мүмкіндігін ескеретін жеке қорғау құралдарын, және өндірістік спецификасын ескерумен қоршаған ортаның зиянды әсер етуінен ағзаны қорғайтын арнайы киім берілуі керек. Жұмысшылар өздеріне берілген қорғау құралдарын пайдалану ережелері туралы нұсқаулықтан өтулері керек.

4.2.10 Санитарлық-гигиеналық шаралар (жұмыс орнында жақсы ауалық ортаны, жарықтандыруды жасау, дiрiл мен шудың зиян әсерлерiн жою, қажеттi тұрмыстық және санитарлық үй-жайларды жабдықтау ж.т.б.) жұмысшыларға жұмыс орындары мен тұрмыстық үй-жайларда санитарлық-гигиеналық қызмет көрсетiлудi жүзеге асыруды қарастыруы қажет.

4.2.11 Өртке қарсы қауіпсіздік үшін өртті ескеру, ғимараттар мен құрылыстардың өртке қарсы жағдайларын жақсарту, өндірістік процестерде өрт қауіпсіздігін төмендету бойынша іс-шаралардың кешені өңделуі керек.

4.2.12 Әкімшіліктің жұмыс уақыты, арнайы киімнің, сүттің, сабынның, сапалы ауыз судың, жеке қорғау жабдықтарының уақытылы берілуі туралы еңбек заңнамасын орындауына бақылау жүргізуді жүзеге асыру үшін еңбекті қорғау бойынша қызмет құрылуы керек.

4.2.13 Қауіпсіздік техникасын жетілдіру үшін өндірістік жарақаттану мен кәсіби ауруларды барынша жоққа шығаратын қорғау құралдары, машиналар, жұмысты басқару және ұйымдастыру әдістері сияқты еңбек жағдайлары жасалуы керек.

5 ЕҢБЕКТІ ҚОРҒАУ МЕН ҚАУІПСІЗДІК ТЕХНИКАСЫНЫҢ ТАЛАПТАРЫ

5.1 Жалпы талаптар

5.1.1 Құрылыс өндірісіндегі, құрылыс материалдарының өнеркәсібі мен құрылыстық индустриядағы жұмыстарды ұйымдастыру және орындау «Қазақстан Республикасының Еңбек кодексінің», сондай-ақ, өзге нормативтік құқықтық актілердің, сонымен қатар:

1) құрылыстық нормалар мен ережелер, жобалау мен құрылыс салу бойынша ережелердің жинағы;

2) белгіленген тәртіпте бекітілген еңбекті қорғау және еңбек қауіпсіздігі бойынша салааралық және салалық ережелер мен типтік нұсқаулықтар;

3) Қазақстан Республикасында әрекеттегі еңбек қауіпсіздігі стандарттары жүйесінің мемлекеттік стандарттары;

4) еңбекті қорғау және еңбек қауіпсіздігінің талаптары мен ережелері, қауіпсіз эксплуатация және ортану ережелері, қауіпсіздік бойынша нұсқаулықтар;

5) Қазақстан Республикасында әрекеттегі мемлекеттік санитарлық-эпидемиологиялық ережелер мен нормативтер, гигиеналық нормативтер, санитарлық ережелер мен нормалар.

5.1.2 Объектінің құрылысын салуға қатысушылар (тапсырысшылар, жобалаушылар, мергігерлер, жеткізушілер, сонымен қатар құрылыс материалдарын және конструкцияларын өндірушілер, құрылыс техникалары мен өндірістік жабдықтарды даярлаушылар) 5.1.1 және 5.1.2 тармақтарында көрсетілген нормативтік құжаттардың талаптарын бұзғаны үшін заңнамалық жауапкершілікте болады.

5.1.3 Машиналарды, қол электрлік және пневматикалық машиналарын, технологиялық құралдарды эксплуатациялау кезінде еңбек қауіпсіздігі мен қорғау талаптарын сақтау үшін:

- құрылыс машиналарының, механизмдерінің, өндірістік жабдықтардың, аспаптың, технологиялық құралдардың, қорғаныс құралдарын қоса, техникалық жағдайлары үшін – олар соның балансында отырған ұйымдарға, ал оларды уақытша қолдануға беру (жалға) кезінде – келісіммен анықталған ұйымға (тұлғаға);

- жұмыстың қауіпсіз өндірістігінің талаптарын қамтамасыз ету үшін – жұмыстарды орындаушы ұйымдарға жауапкершіліктер артылады.

5.1.4 Құрылыс алаңдарындағы жұмыстарды орындау кезінде қосалқы мердігерлерді немесе жалдаушыларды қатыстырған бас мердігер немесе жалдаушы міндетті:

- олармен бірлесе отырып, жұмыстың қауіпсіз жағдайларын қамтамасыз ететін, құрылысқа қатысатын барлық ұйымдар мен тұлғалар үшін міндетті, іс-шараларды әзірлеуге;

- оларға бекітілген жұмыс учаскелерінде еңбек қауіпсіздігі жөніндегі іс-шараларды орындау бөлігінде жоспарланған іс-шараларды орындауды және қосалқы мердігерлер мен жалға алушылардың әрекетін үйлестіруді орындауға.

5.1.5 Мердігерлерді (жеке еңбек қызметімен айналысатын азаматтарды қоса алғанда) қатыстырумен құрылыс алаңының және жұмыс учаскелері аумағында жұмыс жүргізген кезде құрылысты жүргізуші тұлға міндетті:

- қатыстырылатын қосалқы мердігерлермен бірлесе отырып, жұмыстың қауіпсіз жағдайларын қамтамасыз ететін, құрылысқа қатысатын барлық ұйымдар мен тұлғалар үшін міндетті, іс-шаралар жоспарын әзірлеуге;

- оларға жоспарланған іс-шараларды және оларға бекітілген жұмыс учаскелерінде еңбек қауіпсіздігі мен қорғау жөніндегі іс-шараларды орындау бөлігінде қосалқы мердігерлер әрекетін үйлестіруді орындауға;

- мердігерлік шарттарды жасасқан кезде құрылыс алаңының және жұмыс учаскелерінің аумағында еңбектің қауіпсіз жағдайларын қамтамасыз ету бойынша іс-шаралардың орындалуына тараптардың өзара жауапкершілігін көздеуге.

5.1.6 Ұйым аумағында құрылыс-монтаждау жұмыстарын орындауды бастамас бұрын тапсырысшы мен бас мердігер қосалқы мердігерлердің және жұмыс істейтін ұйымның әкімшілігімен бірлесе отырып, белгіленген нысан бойынша жіберу актіні ресімдеуге міндетті. Жіберу актімен қарастырылған іс-шараларды орындауға жауапкершілікті құрылыс ұйымдарының және жұмыс істейтін ұйымның басшылары артады.

5.1.7 Өндірістік тәуекел жағдайында жұмысты бастар алдында орындалатын жұмыстардың сипаттарына байланысты немесе байланысты емес қауіпті өндірістік факторлар үнемі әрекетте болатын немесе болуы мүмкін шекте адамдарға қауіпті аумақтарды белгілеу қажет.

5.1.8 Үнемі әрекет ететін қауіпті өндірістік факторлар аймағына келесі аймақтарды жатқызу керек:

- электр қондырғыларының оқшауланбаған ток жүретін бөліктеріне жақын орналасқан жерлерге;

- биіктік бойынша қоршалмаған құламаньң маңына;

- зиянды өндірістік факторлардың (шу, діріл, электр магниттік, ультратфиолеттік, лазерлік, радиоактивтік сәулелер) рұқсат етілген деңгейінен асып кетуі ықтимал жерлерге.

Әлеуетті әрекет ететін қауіпті өндірістік факторлар аймағына келесі аймақтарды жатқызу керек:

- салынып жатқан ғимараттың (құрылыстың) жаңындағы аумақтың телімдері;

- үстінде құралымдарды немесе жабдықтарды монтаждау (бөлшектеу) жүргізілетін бір тартып алудағы ғимараттар мен құрылыстар қабаттары (ярустары);

- машиналардың, жабдықтардың немесе олардың бөліктерінің, жұмыс органдарының жылжу аймақтары;

- үстінде жүккөтергіш крандармен жүктің орнын ауыстыру жүргізілетін жерлер.

5.1.9 Құрылыс ұйымдарының жұмысшылары, басшылары, мамандары мен қызметшілері (осы ұйымдардың меншік нысанына қарамастан) заңнамамен немесе әрекеттегі нормалармен белгіленген нормалардан төмен емес немесе әрекеттегі нормалар мен нұсқаулықтарға сәйкес осы нормалардан жоғары емес көлемде жұмыс түрін және тәуекел деңгейін ескере отырып, арнайы киіммен, арнайы аяқ киіммен және басқа жеке қорғаныс құралдарымен қамтамасыз етілуі тиіс.

5.1.10 Үнемі әрекетте болатын қауіпті өндірістік әсерлері бар аумақтардағы құрылыс-монтаж жұмыстарының өндірісіне жұмысшыларды қорғау бойынша нақты шешімдері бар жұмыс өндірісінің жобасына сәйкес жол беріледі.

5.1.11 Пайда болуы орындалатын жұмыстардың сипатымен байланысты емес қауіпті өндірістік әсерлердің әрекеті аумағындағы жұмыстарды бастамас бұрын жұмыстың

ҚР ҚН 1.03-05-2011

жауапты орындаушысына жоғары қауіпті жұмыстарды жүргізуге жүктелім-рұқсат берілуі керек.

ЕСКЕРТПЕ Потенциалды қауіпті әрекеттегі объектілердің (электр жіберу жолдары, жарылыс қауіпті объектілер ж.б.) аумағында құрылыстық өндіріс жүзеге асырылған жағдайда, салалық және салааралық нормативтік құқықтық актілермен қарастырылған жүктелім-рұқсатардың басқа нысандары қолданылады.

5.1.12 Жұмыстардың орындалуына тек жүктелім-рұқсат бойынша іске асатын өндіріс орындары мен жұмыстар түрлерінің тізбегі ұйымда оның пішінінің есебімен жасалуы және ұйым жетекшісімен бекітілуі керек.

5.1.13 Жүктелім-рұқсат жұмыстың жауапты орындаушысына (прорабка, шеберге, бригадирге) ұйым жетекшісінің бұйрығымен уәкілетті тұлғамен беріледі. Жұмысқа кірісер алдында жұмысқа жауапты тұлға жұмысшыларды жұмыстарды қауіпсіз өндірісі бойынша іс-шаралармен таныстырып, жүктелім-рұқсатқа жазу арқылы мақсатты нұсқаулық жүргізуге міндетті. Әрекеттегі ұйымның аумағында жұмыстарды жүргізу кезінде жүктелім-рұқсатқа осы ұйымның тиісті лауазымдық тұлғасы қол қоюы керек.

5.1.14 Құрылыстың немесе коммуникацияның қорғаулы аумақтарында жұмыс жүргізу кезінде жүктелім-рұқсат ұйымның – осы құрылыстың немесе коммуникацияның иесінің жазбаша рұқсаты бар болғанда ғана беріледі.

5.1.15 Жүктелім-рұқсат берілген жұмыс көлемінің орындауға қажетті мерзімге беріледі, егер басқасы әрекеттегі нормативтік құқықтық актілермен қарастырылмаса. Жұмыс өндірісі кезінде жүктелім-рұқсатпен қарастырылмаған қауіпті немесе зиянды өндірістік әсерлер туған, сонымен қатар жұмыс өндірісінің жағдайлары өзгерген кезде жұмыстарды тоқтатып, жүктелім-рұқсатты жабу керек, және тек жаңа жүктелім-рұқсат берілгеннен кейін жұмыстарды қайта бастау керек.

Жүктеме-рұқсатты берген тұлға онда жұмыс өндірісінің қауіпсіздігін қамтамасыз ету бойынша қарастырылған іс-шаралардың орындалуына бақылау жүргізуге міндетті.

5.1.16 Жұмыс сипатымен байланысты қауіпті өндірістік әсерлердің әрекеті жағдайында жұмыстарды орындайтын жұмысшыларға қауіпсіздіктің қосымша талаптары қойылады. Қауіпсіздіктің қосымша талаптары қойылатын қызметтер (лауазымдар) мен жұмыс түрлерінің тізбесі құрылыс ұйымында «Алдын-ала және кезеңдік медициналық тексеріп-қарау өткізілетін зиянды өндірістік факторлардың, кәсіптердің тізбесінің» есебімен бекітілуі керек.

5.1.17 Еңбек қауіпсіздігі бойынша қосымша талаптар қойылатын жұмыстарды орындауға, заңнамаға сәйкес жасы мен жынысы бойынша теріс көрсеткіштері жоқ, медициналық тексерістерден өткен және осы жұмыстарды орындауға жарамды деп табылған, жұмыстың қауіпсіз әдістері мен амалдары бойынша оқу оқыған, еңбекті қорғау мен қауіпсіздігі бойынша нұсқаулықты игерген, жұмыс орнында тәжірибе алып, еңбекті қорғау мен қауіпсіздігі бойынша білімдері тексерілген тұлғалар жіберіледі.

5.1.18 Жасы кәмелетке толған, медициналық тексеруден өткен, жарамды деп танылған, кемінде бір жыл жоғары өрмелегіш жұмыстар өтіліне және 3-ден төмен тарифтік разрядқа ие болатын тұлғалар (жұмысшылар мен инженерлік-техникалық қызметкерлер) өз бетімен жоғары өрмелегіш жұмыстарға жіберіледі.

Жоғары өрмелегіш жұмыстарды орындауға бірінші рет жіберілген жұмысшылар бір жыл ішінде ұйымның басшысының бұйрығымен тағайындалған тәжірибелі жұмысшылардың тікелей қадағалауымен жұмыс істеуі тиіс.

5.1.19 Ашық ауада жұмыстарды және жылытылмайтын көлік құралдарындағы адамдарды тасымалдауды тоқтату қажет болатын сыртқы ауа температурасы мен желдің күшінің шекті мағыналары бекітілген тәртіпте анықталады.

5.1.20 Әйелдер мен жасөспірімдердің еңбегін ұйымдастыруда «Әйелдердің еңбегін пайдалануға тыйым салынатын жұмыстардың тізіміне, әйелдердің тасымалдайтын және қозғайтын жүктің шекті нормаларының» және «Әйелдердің еңбегін пайдалануға тыйым салынатын жұмыстардың тізімінің» талаптарына сәйкес олар үшін бекітілген тасымалдайтын және қозғайтын жүктің шекті нормаларының талаптарын сақтау қажет.

5.1.21 Жасөспірімдердің еңбегін ұйымдастыруда «Жасы он сегізге толмаған қызметкерлердің еңбегін пайдалануға тыйым салынатын жұмыстардың тізіміне» сәйкес тасымалдайтын және қозғайтын жүктің шекті нормаларының талаптарын сақтау қажет.

Негізгі жалпы білім беретін орта, бастапқы кәсіби білім беретін және білім беру мекемелерінде оқитын жоғарыда көрсетілген Тізіммен көзделген өндірістік, проффессиялық және жұмыстардағы өндірістік практикадан (өндірістік оқудан) өту кезінде тиісті санитарлық ережелер мен нормаларды ескере отырып күніне 4 сағаттан көп емес жұмыс орындарында бола алады.

5.1.22 Зиянды және (немесе) қауіпті еңбек жағдайындағы жұмыс атқарушы жұмысшылар міндетті медициналық тексеріп-қарау өткізілетін зиянды өндірістік факторлардың, кәсіптердің тізбесіне, Міндетті медициналық тексеріп-қарауды өткізу қағидаларына, және Зиянды, қауіпті және қолайсыз өндірістік факторлардың әсеріне ұрынатын жұмысшылардың міндетті және кезеңді медициналық тексерістері бойынша нұсқаулықтың талаптарына сәйкес міндетті алдын-ала медициналық тексерістен (жұмысқа кірісер алдында) және кезеңді медициналық тексерістерден өтулері керек.

5.1.23 ҚҰЖ және ЖӨБ өңдейтін және бекітетін ұйымдар оларда еңбек қауіпсіздігі бойынша шешімдерді қарастырулары керек.

ҚҰЖ және ЖӨБ жоқ жұмыс өндірістеріне жол берілмейді. Оларды өндеген және бекіткен ұйымдардың келісімісіз ҚҰЖ және ЖӨБ шешімдерінен шегінуге тыйым салынады.

Жұмысшылар ЖӨБ жұмыс өндірісіне дейін (қол қою арқылы) танысулары керек.

5.1.24 Электр техникалық және электр технологиялық қызметкердің жұмыстарын ұйымдастыру кезінде Электр станцияларын және желілерін техникалық пайдалану ережелерінің талаптары орындалуы керек.

5.1.25 Асбестпен және құрамында асбест бар материалдармен жұмыс Асбесті пайдаланудағы еңбекті қорғау туралы конвенция және СанЕЖН 1.07.085 ережесінің есебімен орындалуы керек.

5.1.26 Химиялық заттарды пайдаланатын жұмыстардың өндірісі кезінде тиісті еңбекті қорғау мен қауіпсіздігі бойынша ережелердің және химиялық заттарды дайындаушы зауыттардың кепілдемелерінің талаптарын орындау керек.

5.1.27 Құрылыс алаңында бірнеше мердігерлік ұйымдардың, жеке еңбек қызметімен айналысушы азаматтарды қоса, бірлесе отырып жұмыс істеу кезінде бас мердігер

ҚР ҚН 1.03-05-2011

белгіленген талаптарға сәйкес құрылыс объектісінде еңбектің жағдайына бақылау жүргізуді жүзеге асырады.

Объектіде жұмысшылардың өмірі мен денсаулығына нақты қауіп тудыратын қауіпті жағдайлар туған кезде бас мердігерлік ұйым бұл туралы құрылыстың барлық қатысушыларын құлақдар етіп, адамдарды қауіпті аумақтан шығару үшін қажетті шаралар қабылдауы керек. Жұмысты қайта жалғастыру үшін қауіптің туу себептерін жойғаннан кейін бас мердігерлік ұйымның рұқсаты болу керек.

5.1.28 Құрылыс өндірісі ұйымдастырудың ерекшеліктерін есепке ала отырып, осы нормативке қайшы келмейтін еңбек қауіпсіздігі мен қорғау бойынша қосымша шаралар қарастыруға болады. Осы шаралар тиісті еңбек қауіпсіздігі мен қорғау бойынша нұсқауларға ендіріліп, жұмыс істеушілердің назарына жеткізілуі керек.

5.1.29 Өндірістік және қосалқы үй-жайларда қажетті дәрілері мен құралдары, сонымен қатар оларды қолдану бойынша нұсқаулары бар жиынтықты дәрігерге дейінгі алғашқы көмек дәрі қобдишаларымен қамтамасыз етілген санитарлық орындар жабдықталуы керек.

Дәрігерге дейінгі алғашқы көмектің дәрі қобдишаларындағы дәрі құралдарының тізімі мен қажетті көлемі құрылыс өндірісінің сипаты мен жұмысшылардың санына сәйкес жергілікті денсаулық сақтау органдарымен келісіледі.

5.1.30 Дәрілер мен құралдардың қоры оларды пайдалану және (немесе) жарамдылық мерзімі аяқталуға байланысты жүйелі түрде орны толтырылып отыру керек.

5.1.31 Арнайы киімді, арнайы аяқ киімді және басқа жеке қорғаныс құралдарын беру, сақтау және пайдалану әрекеттегі нормалар мен нұсқаулықтарға сәйкес жүзеге асырылуы керек.

5.1.32 Ұйым басшылары құрылыс алаңы мен жұмыс орындарында оларға бағынышты жұмысшылар мен қызметшілердің еңбекті қорғау жөніндегі ережелер мен нұсқаулықтардың талаптарын орындауы үшін қажетті шарттарды қамтамасыз етуге міндетті. Қауіпсіздікке қатер туған кезде, басшының бұйрығымен жұмысты ұйымдастыруға тағайындалған тұлға жұмысты тоқтатып, қауіпті жою бойынша шаралар қолданып, қажет болған кезде адамдардың қауіпсіз орынға эвакуациялануын қамтамасыз етуге міндетті.

5.1.33 Қазақстан Республикасының мемлекеттік қадағалау органдарының бақылауындағы машиналарға, жабдықтарға, қондырғы мен жұмыстарға қызмет көрсетуді жүзеге асыратын ұйымның қызметкері (тұлғалары) осы органдардың талаптарына сәйкес жұмысты орындауға жіберіледі.

5.1.34 Осы нормативке сәйкес еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау бойынша әзірленіп отырған нұсқаулықтар «Тиісті уәкілетті органдардың еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау саласындағы нормативтік құқықтық актілерді қабылдау ережесінің» талаптарына сай болуы және

- 1) еңбек қауіпсіздігінің және еңбекті қорғау жалпы талаптарын;
- 2) жұмыс басталар алдындағы еңбек қауіпсіздігінің талаптарын;
- 3) жұмыс уақытындағы еңбек қауіпсіздігінің талаптарын;
- 4) апаттық жағдайлардағы еңбек қауіпсіздігінің талаптарын;
- 5) жұмыс аяғындағы еңбек қауіпсіздігінің және еңбекті қорғау талаптарын;
- 6) өндірістік (технологиялық) үдерістерге қойылатын талаптар;

- 7) өндірістік үй-жайларға қойылатын талаптарды;
- 8) өндірістік алаңдарға қойылатын талаптарды;
- 9) бастапқы материалдарға, дайындамалар мен шала өнімдерге қойылатын талаптарды;
- 10) өндірістік жабдықтарға қойылатын талаптарды;
- 11) өндірістік жабдықтардың орналастырылуына және жұмыс орындарының ұйымдастырылуына қойылатын талаптарды;
- 12) бастапқы материалдарды, дайындамаларды, шала өнімдерді, дайын өнімдер мен өндіріс қалдықтарын сақтау және тасымалдау тәсілдеріне қойылатын талаптарды;
- 13) өндірісте жұмыс істейтіндердің еңбек ету және демалу режимін;
- 14) қызметкерлерді кәсіптік іріктеуге және олардың еңбек қауіпсіздігі мен еңбекті қорғау мәселелері бойынша білімін тексеруге қойылатын талаптарды;
- 15) жеке және ұжымдық қорғау құралдарын қолдануға қойылатын талаптарды қамтуы тиіс.

5.2 Өндірістік аумақтарды, жұмыс телімдері мен жұмыс орындарын ұйымдастыру

5.2.1 Өндірістік аумақтар (оларда орналасқан құрылыс объектілерімен, өндірістік және санитарлық-тұрмыстық ғимараттары мен құрылыстарымен бірге құрылыстық алаңдары мен өнеркәсіптік кәсіпорындар), жұмыс телімдері мен жұмыс орындары жұмыстың қауіпсіз өндірісін қамтамасыз ету үшін дайындалуы керек.

Дайындық іс-шаралары жұмыс өндірісін бастаған уақытқа дейін аяқталуы керек. Қайта соғылған немесе реконструкцияланған өнеркәсіптік объектілерінің өндірістік аумақтарының, ғимараттар мен құрылыстарының, жұмыс телімдері мен жұмыс орындарының еңбекті қорғау мен қауіпсіздігі талаптарына сәйкестілігі оларды эксплуатациялауға қабылдау кезінде анықталады.

Құрылыс алаңында дайындық жұмыстарының аяқталуы ресімделген еңбек қауіпсіздігі бойынша іс-шаралардың орындалуы туралы акті бойынша қабылдануы керек.

5.2.2 Жұмыс орнын ұйымдастыруға қолданатын өндірістік жабдық, құралдар мен аспаптар еңбек қауіпсіздігінің және СанЕЖН 1.01.002-94 талаптарына жауап беруі керек.

5.2.3 Өндірістік аумақтар, жұмыс телімдері мен жұмыс орындары әрекеттегі НҚА талаптарына сәйкес жұмысшылардың ұжымдық немесе жеке қорғанысының қажетті құралдарымен, өрт сөндірудің алғашқы құралдарымен, сонымен қатар байланыс, сигнализация құралдарымен, және басқа да еңбектің қауіпсіз жағдайларын қамтамасыз ететін құралдармен қамтамасыз етілуі керек.

5.2.4 Жұмысшылардың уақытша немесе тұрақты болатын орындары (санитарлық-тұрмыстық үй-жайлар, демалыс орындары мен адамдар үшін өту жолдары) өндірістік аумақтарды, жұмыс телімдерін құру мен мазмұндауда қауіпті аумақтардың шегінен тыс орналасуы қажет.

5.2.5 Қауіпті аумақтар қауіпсіздік белгілерімен және бекітілген нысандағы жазулармен белгіленуі керек.

5.2.6 Қауіпті аумақтарға адамдар болуы мүмкін өндірістік, тұрғын немесе қызметтік үй-жайлар кіргенде, жабын үстімен жүктердің орнын ауыстыруға жол берілмейді.

ҚР ҚН 1.03-05-2011

5.2.7 Бөгде тұлғаларды, сондай-ақ мас күйіндегі немесе сол аумақта жұмыс істемейтін жұмысшыларды өндірістік аумаққа кіргізуге тыйым салынады.

5.2.8 Құрылыс немесе өндірістік алаңдардағы, өндірістік және тұрмыстық үй-жайлардағы, жұмыс телімдері мен жұмыс орындарындағы жұмысшылар, сондай-ақ басқа ұйымдардың өкілдері сол ұйымда қабылданған еңбекті қорғауға жататын ішкі еңбек тәртібінің ережелерін сақтауға міндетті.

5.2.9 Аумақтық жекешеленген үй-жайлар, алаңдар, жұмыс орындары мен телімдері телефон байланысымен немесе радио байланыспен қамтамасыз етілуі керек.

5.2.10 Жұмысшылар, жетекшілер, мамандар мен қызметкерлер Жұмысшыларды арнайы киімдермен, арнайы аяқ-киімдермен және басқа жеке, ұжымдық қорғау құралдарымен, санитарлық-тұрмыстық үй-жайлар және құрылғылармен жұмыс берушінің есебімен қамтамасыз ету ережесіне сай келетін арнайы киіммен, арнайы аяқ-киіммен және жеке қорғаныстың басқа да құралдарымен қамтамасыз етілулері керек.

5.2.11 Арнайы киімді, арнайы аяқ-киімді, жуылатын және залалсыздандыратын құралдар мен жеке қорғаныстың басқа да құралдарын беру, сақтау және оларды пайдалану Жұмысшыларды жеке қорғаныс құралдарымен қамтамасыз ету ережелеріне және Жұмысшыларды жуылатын және залалсыздандыратын құралдармен қамтамасыз ету ережелеріне сәйкес реттеледі.

5.2.12 Құрылыс алаңында жүрген барлық тұлғалар иек асты белдіктермен бекітілген қорғаныс каскаларын киюге міндетті. Қорғаныс каскасы және басқа да қажетті жеке қорғаныс құралдары жоқ жұмысшылар жұмыс жасауға жіберілмейді.

Құрылыс индустриясының кәсіпорындары мен құрылыс материалдарының кәсіпорындарында қорғаныс каскасын қолдану жұмысқа жалдаушының бұйрығымен реттеледі.

5.2.13 Жұмысқа жалдаушы СанЕжН 11-07-94 сәйкес жұмысшыларды санитарлық-тұрмыстық үй-жайларымен (гардероб, киім мен аяқ-киім кептіретін үй-жай, душ, тамақтану, дем алу, жылыну үй-жайлары, денсаулық пункты) қамтамасыз етуі керек.

Құрылыс алаңында жұмысшылар үшін санитарлық-тұрмыстық үй-жайлар мен құрылғыларды пайдалануға дайындық негізгі санитарлық-монтаждау жұмыстарын бастағанға дейін аяқталуы тиіс.

Санитарлық-тұрмыстық үй-жайлардың құрамында дәрі қобдишаларына, тағысыштарға, нықтайтын шиналар мен басқа да бастапқы көмек көрсетуге арналған құралдар үшін орын қарастырылуы керек.

5.2.14 Жұмысқа жалдаушы ҚР Еңбек кодексінің 37-тарауына сәйкес әрбір жазатайым жағдай немесе кәсіптік аурудың тергеуін ұйымдастыруға міндетті.

5.2.15 Еңбектің жағдайын жақсарту бойынша іс-шаралар өңдеу мақсатында, еңбек ерекше жағдайын растауды, еңбектің зиян және ауыр жағдайындағы жұмыс үшін қосымша ақының өлшемін белгілеуді жұмысқа жалдаушы Өндірістік объектілерді еңбек жағдайлары бойынша міндетті мерзімді аттестациялауды өткізу ережелеріне, басқа заңнамалық және нормативтік құқықтық актілерге сәйкес еңбек жағдайы бойынша жұмыс орындарын аттестациялауды ұйымдастыруы керек.

5.3 Еңбекті қорғау мен қауіпсіздік техникасын оқыту жүйесі

5.3.1 Қолданыстағы заңнамаға сәйкес ұйымдағы еңбекті қорғауды қамтамасыз ету бойынша міндеттер жұмысқа жалдаушыға жүктеледі.

5.3.2 Еңбекті қорғауды қамтамасыз ету бойынша жалпы жетекшілік ұйымның басшысына немесе ол уәкілдеген тұлғаға жүктеледі.

5.3.3 Жұмысшылар еңбекті қорғауды қамтамасыз ету бойынша міндеттерді жұмысқа жалдаушы бекіткен олардың лауазымдық нұсқаулығының немесе еңбекті қорғау бойынша нұсқаулықтың талаптарының көлемінде орындаулары керек.

Лауазымдық нұсқаулық немесе еңбекті қорғау бойынша нұсқаулықтар жұмысшыға қол қою арқылы жұмысқа қабылдану немесе лауазымға тағайындалу, басқа жұмысқа ауысу кезінде жеткізіледі.

5.3.4 Ұйымдастыру бойынша бұйрықтармен өздеріне берілген жұмыс телімінің шегінде еңбекті қорғауды қамтамасыз етуге жауапты тұлғалар тағайындалады.

5.3.5 Ұйымдағы еңбекті қорғау бойынша бөлімдер мен лауазымдық тұлғалардың қызметтерін әдістемелік басқару мен үйлестіруді жүзеге асыру үшін ұйым штатына кіретін немесе келісім негізінде тартылған еңбекті қорғау қызметі құрылуы керек. Еңбекті қорғау қызметінің құрылымы, оның функциялары мен тапсырмалары әрекеттегі заңнамаға және Ұйымдағы еңбекті қорғау және қауіпсіздігі қызметі туралы типтік ережеге сәйкес анықталады.

5.3.6 Ұйымда Еңбекті қорғау мен қауіпсіздігі саласындағы мемлекеттік бақылауды ұйымдастыру мен жүргізу ережелеріне сәйкес еңбек қауіпсіздігі мен қорғаудың жағдайына кезеңдік тексерістер жүргізіліп, бақылау мен бағалау жүзеге асуы керек.

Жұмысшылар еңбекті қорғаудың нормалары мен ережелерінің бұзылғанын байқаған кезде оларды өз күштерінің арқасында жоюға тырысады, ал ол мүмкін емес болғанда – жұмысты тоқтатып, лауазымдық тұлғаға хабар береді.

Жұмысшылардың өмірі мен денсаулығына қауіп төніп тұрған жағдайда жауапты тұлғалар жұмысты тоқтатып, қауіпті жою бойынша іс-шараларды жүзеге асыруға, ал қажет болған жағдайда – адамдарды қауіпсіз орынға эвакуациялауды қамтамасыз етуге міндетті.

5.3.7 Ұйым жетекшілері жұмыстың қауіпсіз әдістері мен амалдарын дер кезінде оқытуға, келесі талаптарға сәйкес еңбекті қорғау сұрақтары бойынша нұсқау жүргізіп, білімдерін тексеруге міндетті:

1) ұйымның жетекшілері мен мамандары ұйым жетекшісі бекіткен жетекшілер мен мамандардың лауазымдық тізбегіне сәйкес, жұмысқа кіресер алдында, лауазымға тағайындалған уақыттан ай кеш емес мерзімде, ары қарай – кезең сайын, бекітілген уақытта, өздерінің лауазымдық міндеттері мен орындайтын жұмыстарының сипатының есебімен еңбекті қорғау сұрақтары бойынша білімдерін тексеруден өтуге міндетті. Еңбекті қорғау сұрақтары бойынша оқу жүргізу мен білімді тексеру тәртібі Жұмысшыларды еңбекті қорғау және қауіпсіздігі сұрақтары бойынша оқыту, нұсқаулық және тексеріс жүргізудің ережелеріне сәйкес анықталады;

2) жұмысшыларды еңбекті қорғау сұрақтары бойынша оқыту және білімін тексеру Жұмысшыларды еңбекті қорғау және қауіпсіздігі сұрақтары бойынша оқыту, нұсқаулық

ҚР ҚН 1.03-05-2011

және тексеріс жүргізудің ережелеріне сәйкес дайындауда, қайта дайындауда, екінші мамандық алуда, біліктілікті көтеруде жүргізіледі.

3) жұмысшыларды және іссапарға жіберілген жұмысшыларды уақытша жұмысқа жіберудің алдында кіріс нұсқау мен жұмыс орнындағы алғашқы нұсқау жүргізілуі керек.

Еңбекті қорғау бойынша қайталама нұсқауды барлық жұмысшыларға үш айда 1 реттен кем емес жүргізу керек. Басқа ұйымның аумағында жұмыс істеу кезінде алғашқы нұсқауды осы ұйымның еңбекті қорғау бойынша жауапты тұлғаның қатысуымен жетекші жүргізеді.

5.3.8 Жұмысқа жалдаушының бекіткен лауазымдық тізімі бойынша цехтердің, ауысымның басшылары, шеберлер, прорабтар, аға прорабтар, механиктер мен басқа мамандар жылына 1 реттен кем емес, кезең сайын, талаптарын сақтау жұмысшылардың біліктілік (лауазымдық) міндеттеріне жататын нормативтік құқықтық актілердің қауіпсіздік талаптарын білудің тексерісінен өтуге міндетті.

Еңбекті қорғау сұрақтары бойынша кезектен тыс білімді тексеру:

1) еңбекті қорғау жөніндегі қосымша білімді қажет ететін, қызметкерді басқа жұмыс орнына ауыстырған кезде немесе оны басқа лауазымға тағайындаған кезде;

2) еңбекті қорғау жөніндегі жаңа және қайта өңделген нормативтік құжаттарды қолданысқа енгізген кезде. Бұл жерде заңнаманың сол актілері бойынша ғана білім тексеру жүзеге асырылады;

3) мемлекеттік қадағалау және бақылау органдарының талап етуімен;

4) соның салдарынан өндірісте апат, жазатайым оқиға және басқа ауыр жағдайлар болған немесе болуы мүмкін еңбекті қорғау талаптарын бұзу немесе нормативтік құқықтық актілерді, еңбекті қорғау бойынша нормативтік құқықтық актілерді жеткіліксіз білу айқындалғанда, жұмысқа жалдаушының немесе еңбекті қорғауды ұйымдастыруға жауапты тұлғаның шешімдері бойынша;

5) сол лауазым бойынша жұмыста жылдан артық үзіліс болған кезде жүргізіледі.

Еңбекті қорғаудың ережелерін және нормаларын білуді қанағатсыздандырған басшы немесе бөлім маманы жұмыстарға жетекшілік етуден босатылады.

5.3.9 Қазақстан Республикасының мемлекеттік қадағалау органдарының бақылауындағы машиналарға, жабдықтарға, қондырғы мен жұмыстарға қызмет көрсетуді жүзеге асыратын ұйымның қызметкері (тұлғалары) осы органдардың талаптарына сәйкес жұмысты орындауға жіберіледі.

5.3.10 Білім мекемелерінің оқушылары мен тәрбиеленушілерін ұйымдардағы жұмыстарға тарту кезінде, соның ішінде өндірістік тәжірибе өту мерзімінде, ұйымның жетекшісі:

1) оқудың қауіпсіз әдістері мен жұмыс қабылдауларын, нұсқаулық жүргізу мен еңбекті қорғау сұрақтары бойынша білімдерін тексеруді қамтамасыз етуге;

2) бекітілген нормалар бойынша көрсетілген тұлғаларға санитарлық-тұрмыстық қызмет көрсету мен оларға арнайы киім, арнайы аяқ-киім және жеке қорғаныс бойынша басқа да құралдардың берілуін қамтамасыз етуге;

3) көрсетілген тұлғаларға келісімнің шарттарымен қарастырылмаған жұмысты істетпеуге міндетті.

5.4 Құрылыстағы еңбекті қорғау мен қауіпсіздік техникасының талаптарын орындауды бақылау жүйесі

5.4.1 Еңбекті қорғау жағдайы мен кәсіпорынның функциясына бақылауды мемлекеттік қадағалау органдарының нормалары мен ережелерінің талаптарынан ауытқуды анықтау, қызметтер мен бөлімдердің еңбекті қорғау сұрақтары бойынша өз міндеттерін орындаулары мен жетіспеушіліктерді жою бойынша тиімді шаралар қолдануды тексеру мақсатында жүзеге асырады.

5.4.2 Кәсіпорында жүргізілетін бақылаудың бірнеше түрлері болу керек:

- 1) кәсіпорын жетекшілері мен лауазымдық тұлғалар жүзеге асыратын оперативтік;
- 2) еңбекті қорғау жағдайына үш сатылық бақылауды ұйымдастыру бойынша әдістемелік кепілдемелерге сәйкес жүзеге асатын әкімшілік-қоғамдық (үш сатылық);
- 3) үнемі еңбекті қорғау қызметімен жүргізілетін;
- 4) жоғары тұрған органдар орындайтын ведомстволық;
- 5) мемлекеттік қадағалау, кәсіподақ кеңесінің техникалық инспекциясымен жүзеге асатын ведомстводан тыс.

5.4.3 Өндіріс спецификасына, кәсіпорын құрылымы мен оның бөлімшелерінің масштабына байланысты еңбекті қорғаудың жағдайына үш сатылық бақылау

- 1) бірінші сатыда – цехтің (өндірістің) телімінде, ауысымда немесе бригадада;
- 2) екінші сатыда – цехте, өндірісте немесе кәсіпорын телімінде;
- 3) үшінші сатыда – жалпы кәсіпорында жүргізілуі керек.

5.4.4 Үш сатылық бақылауды ұйымдастыруға жетекшілікті жұмыс беруші және кәсіподақ немесе жұмысшылардың уәкілдік органының жетекшісі жүзеге асырады.

6 ӨРТ ҚАУІПСІЗДІГІНЕ ҚОЙЫЛАТЫН ТАЛАПТАР

6.1 Өртке қарсы қауіпсіздік өрттің алдын алу, ғимараттар мен құрылыстардың өртке қарсы жағдайын жақсарту, өндірістік процестерде өрт қаупін төмендету бойынша іс-шаралардың кешенін құрайды.

6.2 Құрылыс өндірісіндегі, құрылыс материалдарының өнеркәсібі мен құрылыстық индустриядағы жұмыстарды ұйымдастыру және орындау кезіндегі өртке қарсы қауіпсіздік өрт-жарылыс қауіпсіздігінің, қоршаған табиғи ортаның зиянды заттардың қалдықтарымен ластануды ескерту шараларынан тұру керек.

6.3 Өндірістік процестердің өрт қауіпсіздігі технологиялық процестердің өрт-жарылыс қауіпсіздігіне бағытталған технологиялық жұмыстарды жобалау, ұйымдастыру және тексеру процесінде қамтамасыз етілуі керек.

Апаттың, жанудың, өрттің және жарылыстардың болмауы өрт қауіпсіздігінің тиімділігінің критерийіне жатады.

6.4 Өндірістік және қосалқы үй-жайлар өрт инвентарі мен басқа да өртке қарсы басқа құралдармен жабдықталуы керек.

6.5 Өрт қауіпсіздігі саласындағы нормативтік құжаттарға сәйкес өрт инвентарі мен өрт сөндірудің алғашқы құралдарының орналасуы өртті қадағалау қызметімен келісілу керек.

ҚР ҚН 1.03-05-2011

6.6 Уәкілетті органдар жарылыс-өрт қауіпсіздігі мен улылығына сертификаттаған қолданыстағы материалдардың, бұйымдардың, конструкциялар мен құрылыс машиналары мен механизмдерінің жоғары сапасын қамтамасыз ету қажет. Тиімді дыбыстық немесе жарықтық сигнализация қамтамасыз етілуі қажет. Құрылыста пайдаланылатын инвентарлық құрылғылар мен монтаждық жабдықтар өрт қауіпсіздігінің барлық талаптарына жауап берулері керек.

6.7 Жұмыстар жүргізу кезінде жарылыс-қауіпті және уытты қасиеттері бар полимерлік материалдар мен бұйымдарды белгіленген тәртіпте бекітілген, оларды қолдану бойынша нұсқаулықтармен таныспай, пайдалануға тиым салынады.

Полимерлік материалдар мен олардан жасалған бұйымдар Қазақстан Республикасының денсаулық сақтау істері жөніндегі уәкілетті органының санитарлық-эпидемиологиялық қадағалау органдарының рұқсаттарымен ғана, сондай-ақ өрт жарылыс-қауіптілік пен оларды қолдану саласына ҚР өртке қарсы қызметінің сәйкестік сертификаты мен қорытындысы болған кезде қолдануға рұқсат етіледі.

6.8 Машиналарды, көлік құралдарын, өндірістік жабдықтарды, механизация құралдарын техникалық қызмет көрсету мен ағымды жөндеу кезіндегі жұмыс орындарын түзету құралдарының, аспаптардың, инвентардың, жүк көтеретін аспаптардың жиынтығымен және «Өрт қауіпсіздігіне қойылатын жалпы ережелер» техникалық регламентінің Қосымша 17, және белгіленген тәртіпте бекітілген басқа нормативтік құжаттарға сәйкес өрт сөндірудің алғашқы құралдарымен жабдықталуы керек.

6.9 Өндірістік аумақтарда ықтимал өрттерді сөндіру үшін сыртқы және ішкі сумен жабдықтау көздері болу керек.

Өндірістік аумақта ғимараттар мен құрылыстарға өрт техникаларының, құтқарушы және медициналық қызметтердің техникалық құралдарының барлық жақтардан бөгетсіз жетулерін қамтамасыз ететін өтпелері, жолдары және подъездері болуы керек.

БЕЛГІ ҮШІН

ӘӨЖ 69.331.45

МСЖ 91.040

Негізгі сөздер: еңбекті қорғау, еңбек жағдайлары, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария, қауіпті өндірістік фактор, қауіпті аумақ, зиянды өндірістік фактор, жұмысшылардың жеке және ұжымдық қорғау құралдары, өндірістік жабдықтары мен өндірістік процестердің қауіпсіздігі, қауіпсіздіктің белгілері мен түстері, тас төсеу құралдары
